

3.5 Klimaatbeleid

In dit deel gaan we dieper in op de verschillende aspecten van het klimaatbeleid. Vooreerst bekijken we welk standpunt de Belgen innemen tegenover de internationale klimaatonderhandelingen. Daarnaast stelden we een aantal vragen over de rol van België met betrekking tot de klimaatverandering. Verder willen we weten of er sprake is van een langetermijnvisie op klimaatverandering onder de Belgen. Ten slotte bekijken we de invloed die de overheid kan uitoefenen m.b.t. de klimaatverandering.

Onderhavige vragen zijn nieuw ten opzichte van 2009 en dus is geen vergelijk mogelijk met de eerder uitgevoerde klimaatonderzoeken.

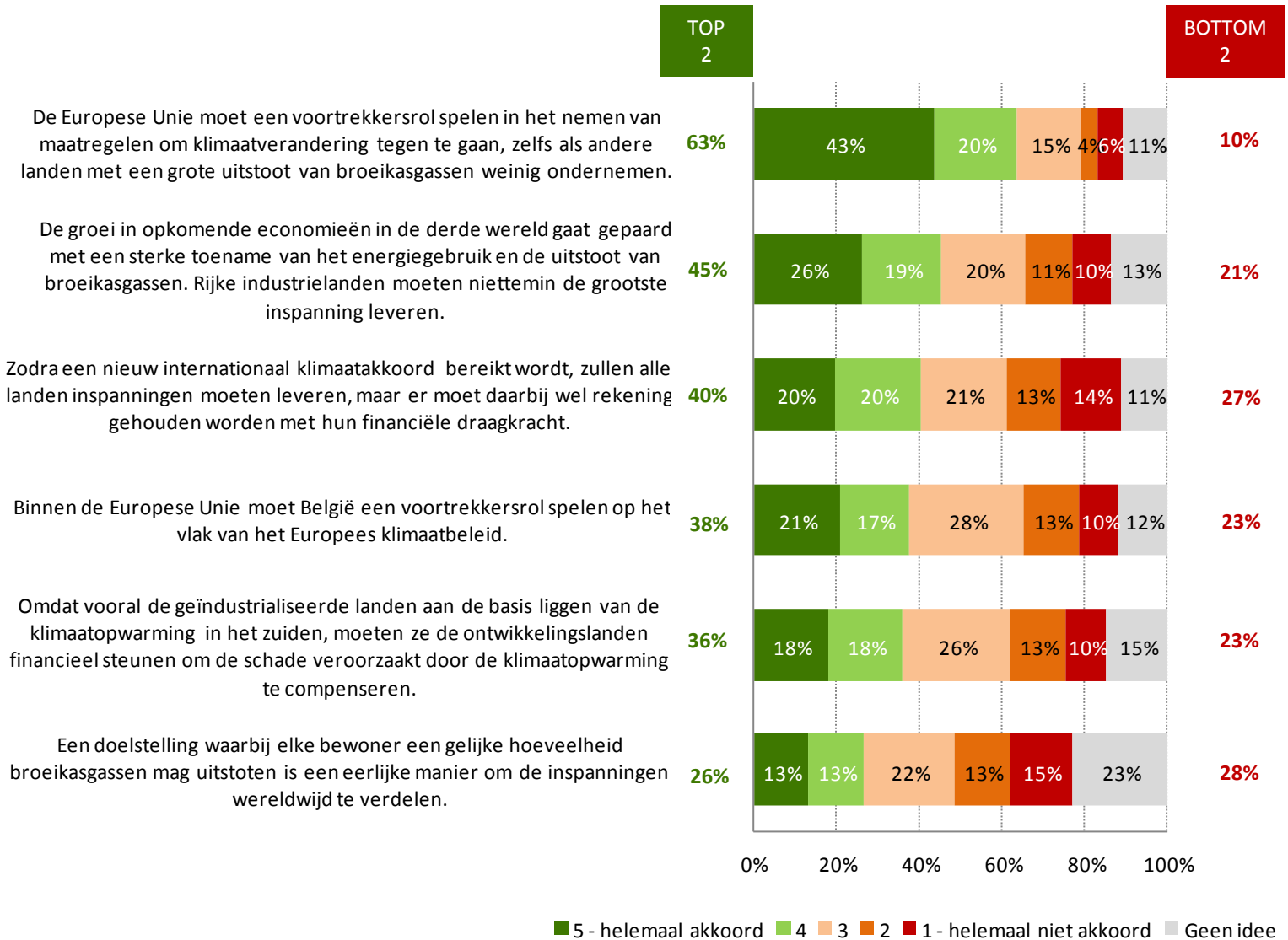
3.5.1 Het internationale klimaatbeleid

De deelnemers aan het onderzoek werden een aantal uitspraken voorgelegd met betrekking tot de internationale klimaatonderhandelingen. In onderstaande grafiek worden de antwoorden weergegeven. Men kon antwoorden met een cijfer van 1 tot 5, waarbij 5 staat voor 'helemaal akkoord' en 1 voor 'helemaal niet akkoord'.

Uit de resultaten blijkt dat er over het algemeen weinig eensgezindheid bestaat onder de Belgen met betrekking tot de internationale klimaatonderhandelingen. Toch gaat de meerderheid van de respondenten (63%) (helemaal) akkoord met de stelling dat voor de Europese Unie een voortrekkersrol is weggelegd in het nemen van maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan.

Met betrekking tot de stelling dat een doelstelling waarbij elke bewoner een gelijke hoeveelheid broeikasgassen mag uitstoten een eerlijke manier is om de inspanningen wereldwijd te verdelen, noteren we meer tegen- dan voorstanders (28% tegenover 26%). Ongeveer een kwart (23%) heeft hierover geen mening.

Grafiek 30 – Vraag 11:
In welke mate bent u akkoord met de volgende uitspraken over de internationale klimaatonderhandelingen?



Basis: alle respondenten (N=1510) – excl. 'missings'.

Voor een analyse van de significante verschillen verwijzen we naar onderstaande tabel. Aangezien werd geantwoord aan de hand van een ordinale schaal, werd geopteerd om de gemiddelde scores (op een schaal van 1 tot 5) weer te geven.

Uit de resultaten blijkt dat oudere respondenten vaker akkoord gaan met de stelling dat elke bewoner een gelijke hoeveelheid broeikasgassen mag uitstoten zodanig de inspanningen eerlijk te verdelen. Niettegenstaande liggen – nog steeds volgens de oudere respondenten – de geïndustrialiseerde landen aan de basis van klimaatopwarming in het Zuiden en dienen ze aldus de ontwikkelingslanden financieel te steunen.

Tabel 24: V11, significante verschillen naar subgroepen

	Gemiddelde scores (schaal van 1 tot 5)						Significante verschillen
	Man (1)		Vrouw (2)				
Geslacht							
Een doelstelling waarbij elke bewoner een gelijke hoeveelheid broeikasgassen mag uitstoten is een eerlijke manier om de inspanningen wereldwijd te verdelen.	2,83		3,07				1/2
Leeftijd	16-35j (1)		36-55j (2)		56-75j (3)		
De groei in opkomende economieën in de derde wereld (zoals China, Brazilië, India) gaat gepaard met een sterke toename van het energiegebruik en de uitstoot van broeikasgassen. De rijke industrielanden moeten niettemin de grootste inspanning leveren.	3,58		3,33		3,55		1/2, 2/3
Een doelstelling waarbij elke bewoner een gelijke hoeveelheid broeikasgassen mag uitstoten is een eerlijke manier om de inspanningen wereldwijd te verdelen.	2,79		2,97		3,12		1/3
Omdat vooral de geïndustrialiseerde landen aan de basis liggen van de klimaatopwarming in het zuiden, moeten ze de ontwikkelingslanden financieel steunen om de schade veroorzaakt door de klimaatopwarming te compenseren.	3,09		3,27		3,36		1/3
Opleiding	Lager ond. (1)	Lager sec. (2)	Hoger sec. beroeps (3)	Hoger sec. algemeen (4)	Hoger onderwijs (5)	Univ. onderwijs (6)	
Een doelstelling waarbij elke bewoner een gelijke hoeveelheid broeikasgassen mag uitstoten is een eerlijke manier om de inspanningen wereldwijd te verdelen.	3,43	3,08	2,94	2,96	2,75	2,61	1/4-6, 2/6

Regio	Gemiddelde scores (schaal van 1 tot 5)				Significante verschillen
	Noord (1)	Brussel (2)	Zuid (3)		
Binnen de Europese Unie moet België een voortrekkersrol spelen op het vlak van het Europees klimaatbeleid.	3,20	3,58	3,41		1/2, 1/3
De groei in opkomende economieën in de derde wereld (zoals China, Brazilië, India) gaat gepaard met een sterke toename van het energiegebruik en de uitstoot van broeikasgassen. De rijke industrielanden moeten niettemin de grootste inspanning leveren.	3,55	3,55	3,31		1/3
Zodra een nieuw internationaal klimaatakkoord bereikt wordt, zullen alle landen inspanningen moeten leveren, maar er moet daarbij wel rekening gehouden worden met hun financiële draagkracht.	3,24	3,66	3,02		1/2, 1/3, 2/3
Omdat vooral de geïndustrialiseerde landen aan de basis liggen van de klimaatopwarming in het zuiden, moeten ze de ontwikkelingslanden financieel steunen om de schade veroorzaakt door de klimaatopwarming te compenseren.	3,17	3,59	3,29		1/2
Urbanisatie	5 centra (1)	Steden (2)	Kleine lok. (3)	Landelijk (4)	
Binnen de Europese Unie moet België een voortrekkersrol spelen op het vlak van het Europees klimaatbeleid.	3,46	3,39	3,17	3,24	1/3
Omdat vooral de geïndustrialiseerde landen aan de basis liggen van de klimaatopwarming in het zuiden, moeten ze de ontwikkelingslanden financieel steunen om de schade veroorzaakt door de klimaatopwarming te compenseren.	3,45	3,30	3,10	3,18	1/3, 1/4

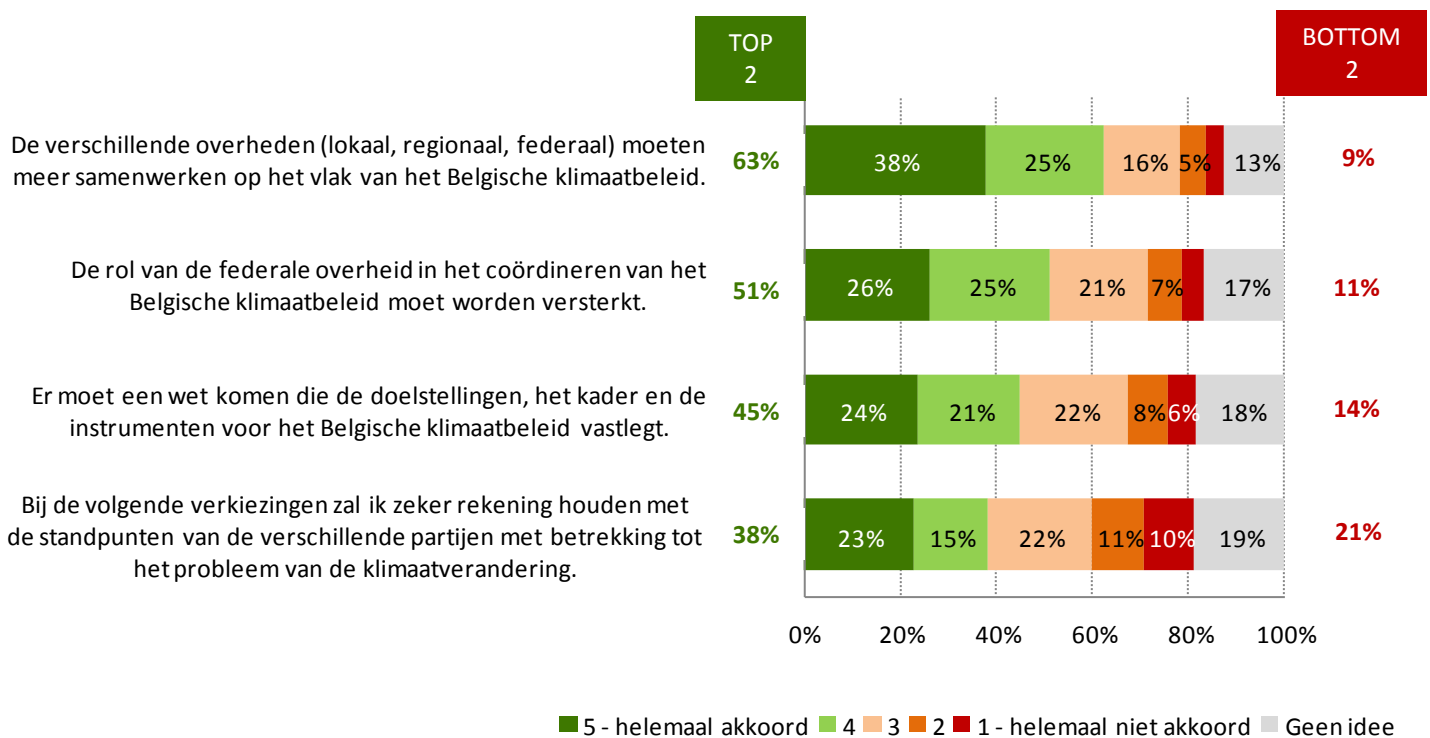
3.5.2 Het Belgische klimaatbeleid

Aan de respondenten werden een aantal uitspraken voorgelegd over het klimaatbeleid in België. Uit de resultaten blijkt dat bijna twee Belgen op drie (63%) menen dat de verschillende overheden meer moeten samenwerken op het vlak van het klimaatbeleid. Slechts 9% van de ondervraagden gaat hier niet mee akkoord.

Bij benadering de helft van de Belgen (51%) vindt dat de rol van de federale overheid in het coördineren van het Belgische klimaatbeleid moet worden versterkt. Daarnaast gaat een belangrijke groep (45%) (helemaal) akkoord met de stelling dat er een wet moet komen die de doelstellingen, het kader en de instrumenten voor het Belgische klimaatbeleid vastlegt.

Ten slotte zal 38% van de ondervraagden bij de volgende verkiezingen rekening houden met de standpunten van de verschillende partijen met betrekking tot het probleem van de klimaatverandering. Eén op vijf (21%) zal hiermee zeker geen rekening houden.

Grafiek 31 – Vraag 12:
In welke mate bent u akkoord met de volgende uitspraken over het klimaatbeleid in België?



Basis: alle respondenten (N=1510) – excl. ‘missings’.

Volgende tabel vergelijkt de gemiddelde scores tussen de onderscheiden subgroepen. Walen vinden minder dan Vlamingen en Brusselaars dat de verschillende overheden meer moeten samenwerken op het vlak van klimaatbeleid. Net zoals Brusselaars maar meer dan Vlamingen zouden ze de standpunten van de verscheidene partijen ten aanzien van klimaatverandering laten meespelen in hun keuze bij de volgende verkiezingen. Ook inwoners uit grote centra zouden eerder dan inwoners van kleine lokaliteiten of landelijke gebieden rekening houden met verkiezingsstandpunten ten aanzien van klimaatverandering.

Tabel 25: V12, significante verschillen naar subgroepen

	Gemiddelde scores (schaal van 1 tot 5)				Significante verschillen
	16-35j (1)	36-55j (2)	56-75j (3)		
Leeftijd					
De rol van de federale overheid in het coördineren van het Belgische klimaatbeleid moet worden versterkt.	3,83	3,62	3,80		1/2, 2/3
Er moet een wet komen die de doelstellingen, het kader en de instrumenten voor het Belgische klimaatbeleid vastlegt.	3,56	3,51	3,74		2/3
Regio	Noord (1)	Brussel (2)	Zuid (3)		
De verschillende overheden (lokaal, regionaal, federaal) moeten meer samenwerken op het vlak van het Belgische klimaatbeleid.	4,06	4,04	3,88		1/3
Bij de volgende verkiezingen zal ik zeker rekening houden met de standpunten van de verschillende partijen met betrekking tot het probleem van de klimaatverandering.	3,24	3,60	3,54		1/2, 1/3
Urbanisatie	5 centra (1)	Steden (2)	Kleine lok. (3)	Landelijk (4)	
De verschillende overheden (lokaal, regionaal, federaal) moeten meer samenwerken op het vlak van het Belgische klimaatbeleid.	4,11	4,10	3,86	3,99	1/3
Er moet een wet komen die de doelstellingen, het kader en de instrumenten voor het Belgische klimaatbeleid vastlegt.	3,76	3,62	3,44	3,58	1/3
Bij de volgende verkiezingen zal ik zeker rekening houden met de standpunten van de verschillende partijen met betrekking tot het probleem van de klimaatverandering.	3,58	3,39	3,25	3,27	1/3, 1/4

3.5.3 De langetermijnvisie op klimaatverandering

We willen weten hoe de Belgen staan tegenover de omschakeling naar een koolstofarme economie en maatschappij¹¹ als oplossing voor de klimaatproblematiek op lange termijn (naar 2050 toe). Daartoe werden de respondenten opnieuw een aantal uitspraken voorgelegd. Ook hier kon men antwoorden met een cijfer van 1 tot 5. 5 betekent ‘helemaal akkoord’ en 1 betekent ‘helemaal niet akkoord’.

De resultaten leren dat de meerderheid van de Belgen (59%) (helemaal) akkoord gaat met de stelling dat de energieopwekking voor 100% door middel van hernieuwbare bronnen zoals wind- of zonne-energie moet gebeuren om te kunnen spreken van een koolstofarme maatschappij. Bovendien is het merendeel van de deelnemers aan het klimaatonderzoek (58%) het erover eens dat een Belgische langetermijnstrategie voor de omschakeling naar een koolstofarme maatschappij enkel mogelijk is wanneer overheden en de privésector samenwerken. Verder vindt meer dan één Belg op twee (56%) dat België dringend een langetermijnvisie moet ontwikkelen voor wat betreft de omschakeling naar een koolstofarme maatschappij.

48% respectievelijk 41% gaat niet akkoord met de stellingen dat om een koolstofarme maatschappij mogelijk te maken meer gebruik gemaakt moet worden van kernenergie en steenkool (in combinatie met opvang en opslag van de uitgestoten CO₂). Slechts 15% respectievelijk 8% is het hier wel mee eens.

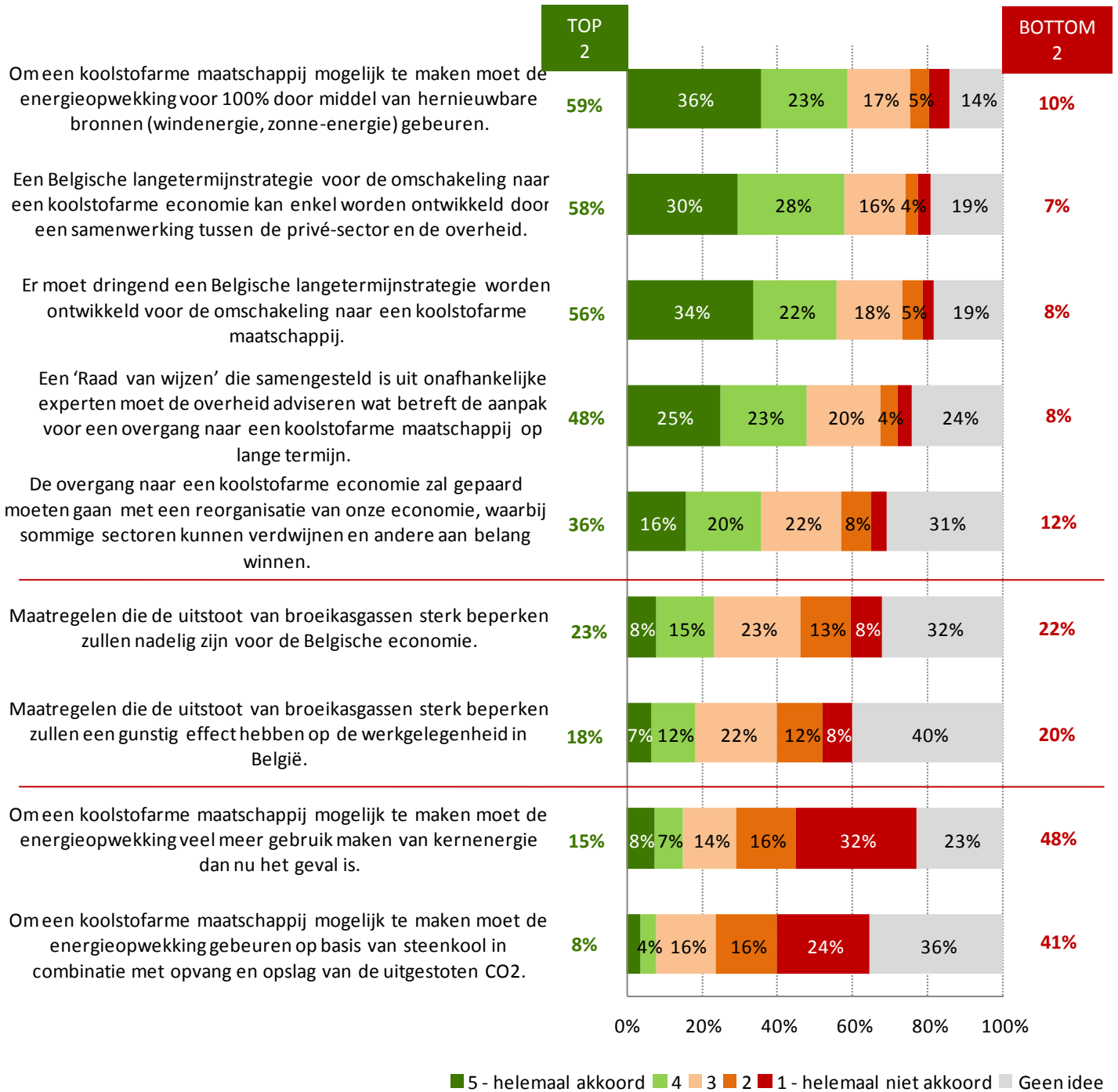
Telkens een (zeer) belangrijk deel van de ondervraagden heeft geen mening over de voorgelegde uitspraken. Dit geeft aan dat het dit onderwerp voor vele Belgen een moeilijke materie blijft.

Aan de hand van de resultaten kunnen 3 groepen van stellingen worden onderscheiden:

1. Stellingen die meer voor- dan tegenstanders kennen;
2. Stellingen met een zelfde grootteorde voor- en tegenstanders;
3. Stellingen waarmee de meerderheid niet akkoord gaat.

¹¹ Onder een koolstofarme maatschappij verstaan we een maatschappij met een veel lagere uitstoot van broeikasgassen (80 tot 95% lager dan nu).

Grafiek 32 – Vraag 13:
In welke mate bent u akkoord met volgende uitspraken over de omschakeling naar een koolstofarme economie en maatschappij als oplossing voor de klimaatproblematiek op lange termijn?



Basis: alle respondenten (N=1510) – excl. 'missings'.

Vooral naar regio kunnen een aantal significante verschillen worden opgetekend voor wat betreft de langetermijnvisie op klimaatverandering. Zo zijn Vlamingen minder voorstander dan Walen en Brusselaars om de uitstoot van broeikasgassen te beperken omdat dit de Belgische economie zou kunnen schaden. Waar Vlamingen meer dan Walen zouden inzetten op energieopwekking door middel van hernieuwbare bronnen, zouden Walen meer inzetten op energieopwekking door steenkool in combinatie met opvang en opslag van de uitgestoten CO₂.

Ook de verstedelijking van het gebied waar men woont, beïnvloedt de mening van de Belg. In meer verstedelijkte gebieden is men meer van mening dat er dringend nood is aan een Belgische langetermijnstrategie voor de omschakeling naar een koolstofarme maatschappij. Deze strategie wordt – nog volgens inwoners van de meer stedelijke gebieden – best ontwikkeld door een samenwerking tussen de overheid en de privésector, bovendien bijgestaan door een raad van onafhankelijke experts. Tot slot is men in de meer stedelijke gebieden ook meer overtuigd van het gunstig effect dat dergelijke omschakeling (d.i. beperken van uitstoot broeikasgassen) zal hebben voor de Belgische werkgelegenheid.

Tabel 26: V13, significante verschillen naar subgroepen

Geslacht	Gemiddelde scores (schaal van 1 tot 5)		Significante verschillen				
	Man (1)	Vrouw (2)					
Om een koolstofarme maatschappij mogelijk te maken moet de energieopwekking veel meer gebruik maken van kernenergie dan nu het geval is.	2,36	2,14	1/2				
Maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen sterk beperken zullen nadelig zijn voor de Belgische economie.	3,11	2,89	1/2				
Een 'Raad van wijzen' die samengesteld is uit onafhankelijke experts moet de overheid adviseren wat betreft de aanpak voor een overgang naar een koolstofarme maatschappij op lange termijn.	3,86	3,72	1/2				
Leeftijd	16-35j (1)	36-55j (2)	56-75j (3)	Significante verschillen			
Een 'Raad van wijzen' die samengesteld is uit onafhankelijke experts moet de overheid adviseren wat betreft de aanpak voor een overgang naar een koolstofarme maatschappij op lange termijn.	3,78	3,71	3,92		2/3		
Opleiding	Lager ond. (1)	Lager sec. (2)	Hoger sec. beroeps (3)	Hoger sec. algemeen (4)	Hoger onderwijs (5)	Univ. onderwijs (6)	Significante verschillen
Om een koolstofarme maatschappij mogelijk te maken moet de energieopwekking gebeuren op basis van steenkool in combinatie met opvang en opslag van de uitgestoten CO ₂ .	2,49	2,47	2,32	2,04	1,98	1,91	
De overgang naar een koolstofarme economie zal gepaard moeten gaan met een reorganisatie van onze economie, waarbij sommige sectoren kunnen verdwijnen en andere aan belang winnen.	3,49	3,27	3,39	3,60	3,54	3,77	2/4, 2/6
Maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen sterk beperken zullen een gunstig effect hebben op de werkgelegenheid in België.	3,51	2,97	3,12	2,95	2,91	2,92	1/2, 1/4-6

Regio	Gemiddelde scores (schaal van 1 tot 5)			Significante verschillen	
	Noord (1)	Brussel (2)	Zuid (3)		
Om een koolstofarme maatschappij mogelijk te maken moet de energieopwekking voor 100% door middel van hernieuwbare bronnen (windenergie, zonne-energie) gebeuren.	3,99	3,86	3,78	1/3	
Om een koolstofarme maatschappij mogelijk te maken moet de energieopwekking gebeuren op basis van steenkool in combinatie met opvang en opslag van de uitgestoten CO ₂ .	2,14	1,88	2,30	2/3	
Een Belgische langetermijnstrategie voor de omschakeling naar een koolstofarme economie kan enkel worden ontwikkeld door een samenwerking tussen de privésector en de overheid.	3,87	4,14	4,08	1/3	
De overgang naar een koolstofarme economie zal gepaard moeten gaan met een reorganisatie van onze economie, waarbij sommige sectoren kunnen verdwijnen en andere aan belang winnen.	3,42	3,63	3,66	1/3	
Maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen sterk beperken zullen nadelig zijn voor de Belgische economie.	3,12	2,66	2,88	1/2, 1/3	
Maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen sterk beperken zullen een gunstig effect hebben op de werkgelegenheid in België.	2,85	3,29	3,07	1/2, 1/3	
Urbanisatie	5 centra (1)	Steden (2)	Kleine lok. (3)	Landelijk (4)	
Er moet dringend een Belgische langetermijnstrategie worden ontwikkeld voor de omschakeling naar een koolstofarme maatschappij.	4,02	4,10	3,99	3,81	2/4
Een Belgische langetermijnstrategie voor de omschakeling naar een koolstofarme economie kan enkel worden ontwikkeld door een samenwerking tussen de privésector en de overheid.	4,06	4,06	3,93	3,84	1/4
Maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen sterk beperken zullen een gunstig effect hebben op de werkgelegenheid in België.	3,13	3,13	2,78	2,91	1/3, 2/3
Een 'Raad van wijzen' die samengesteld is uit onafhankelijke experts moet de overheid adviseren wat betreft de aanpak voor een overgang naar een koolstofarme maatschappij op lange termijn.	3,96	3,76	3,79	3,68	1/4

3.5.4 Financiële beleid

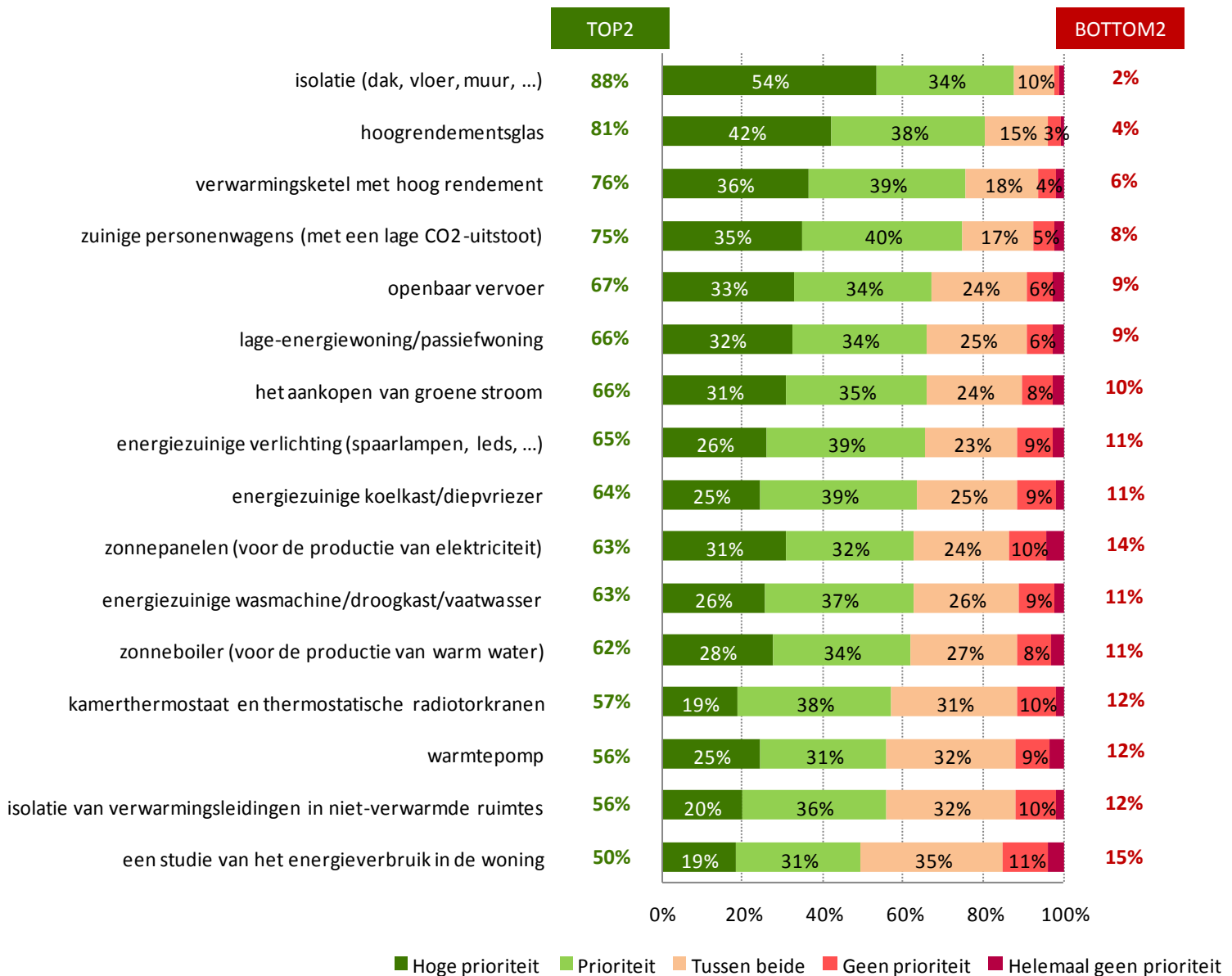
Dit luik legt de klemtoon op de financiële kant van het klimaatbeleid. Enerzijds bekijken we in welke mate men vindt dat de overheid prioriteit moet toekennen aan bepaalde steunmaatregelen. Anderzijds willen we weten welke financiële inspanningen de burgers bereid zijn te leveren om de klimaatverandering tegen te gaan.

3.5.4.1 PRIORITEIT FINANCIËLE STEUNMAATREGELEN

Financiële steun voor isolatie (88%), hoogrendementsglas (81%) en een verwarmingsketel met hoog rendement (76%) moeten volgens de respondenten de hoogste prioriteit krijgen. Deze posten vormden bovendien de top drie van producten waarbij het energieverbruik (zowel bij de aankoop in het verleden als in de toekomst) het meest doorslaggevend is.

Daarnaast vindt ook driekwart dat de overheid prioriteit moet toekennen aan financiële steun voor zuinige personenwagens met een lage CO₂-uitstoot.

Grafiek 33 – Vraag 22: Hieronder vindt u een aantal posten waarvoor de overheid eventueel een financiële steun zou kunnen geven in de strijd tegen klimaatverandering. Kan u voor elk van hen aanduiden in welke mate u vindt dat de overheid er prioriteit aan moet toekennen?



Basis: alle respondenten (N=1510) – excl. 'missings'.

Er zijn heel wat verschillen tussen mannen en vrouwen met betrekking tot de maatregelen die de overheid prioritair financieel zou moeten steunen. Ongeacht de betrokken maatregel zijn vrouwen systematisch meer dan mannen van mening dat de overheid er prioriteit aan moet toekennen.

Belgen van 16 tot 55 jaar oud zouden – vergeleken met oudere Belgen – de financiële steun van de overheid graag prioritair zien gaan naar een zonneboiler, zonnepanelen, een warmtepomp, de aankoop van groene stroom en het zetten van een lage-energiewoning / passiefwoning. Voor wat betreft de aankoop van een verwarmingsketel met hoog rendement zijn het voornamelijk de 36 tot 55-jarigen die hier prioritair steun aan zouden toekennen, terwijl de jongste Belgen van 16 tot 35 jaar meer prioritair steun willen zien gaan naar de aankoop van zuinige personenwagens.

Naar opleidingsniveau kan een scherpe aflijning tussen de laagst opgeleiden (hooguit diploma lager onderwijs) en de overige Belgen worden opgetekend. De laagst opgeleide Belgen zouden prioritair steun toekennen aan de aankoop van grote, energiezuinige huishoudtoestellen (zoals een wasmachine en diepvriezer), daar waar de overige Belgen eerder prioriteit zouden toekennen aan meer (geld)intensieve maatregelen zoals plaatsen van isolatie, hoogrendementsglas, een zonneboiler, zonnepanelen, etc.

Brusselaars willen duidelijk meer dat de overheid met prioriteit financiële steun toekent aan het openbaar vervoer. Ook bij de inwoners van de vijf grote centra zien we laatstgenoemde verzuchting duidelijker naar voor komen dan bij Belgen die in minder verstedelijkte of landelijke gebieden wonen.

Tabel 27: V22, significante verschillen naar subgroepen

	Geslacht	Percentages		Significante verschillen
		Mannen (1)	Vrouwen (2)	
Isolatie (dak, vloer, muur, ...)	(Helemaal) geen prioriteit	2,5%	1,9%	
	Tussen beide	12,5%	7,9%	1/2
	(Hoge) prioriteit	85,0%	90,2%	1/2
Kamerthermostaat en thermostatische radiatorkranen	(Helemaal) geen prioriteit	12,1%	11,1%	
	Tussen beide	35,9%	26,9%	1/2
	(Hoge) prioriteit	51,9%	62,0%	1/2
Energiezuinige wasmachine / droogkast / vaatwasser	(Helemaal) geen prioriteit	12,1%	10,2%	
	Tussen beide	30,5%	22,2%	1/2
	(Hoge) prioriteit	57,4%	67,6%	1/2
Energiezuinige koelkast / diepvriezer	(Helemaal) geen prioriteit	12,8%	10,0%	
	Tussen beide	28,3%	21,9%	1/2
	(Hoge) prioriteit	58,9%	68,1%	1/2
Aankopen van groene stroom	(Helemaal) geen prioriteit	12,5%	8,2%	1/2
	Tussen beide	27,2%	20,7%	1/2
	(Hoge) prioriteit	60,2%	71,0%	1/2
Zonneboiler	(Helemaal) geen prioriteit	13,8%	9,1%	1/2
	Tussen beide	28,5%	25,2%	
	(Hoge) prioriteit	57,7%	65,7%	1/2
Zonnepanelen	(Helemaal) geen prioriteit	16,1%	11,2%	1/2
	Tussen beide	25,7%	21,9%	
	(Hoge) prioriteit	58,2%	66,9%	1/2
Warmtepomp	(Helemaal) geen prioriteit	13,9%	10,2%	1/2
	Tussen beide	33,3%	30,8%	
	(Hoge) prioriteit	52,8%	59,1%	1/2

		Percentages			Significante verschillen
Lage-energiewoning/ passiefwoning	(Helemaal) geen prioriteit	11,1%		6,9%	1/2
	Tussen beide	27,1%		23,1%	
	(Hoge) prioriteit	61,8%		70,1%	1/2
Studie energieverbruik in woning	(Helemaal) geen prioriteit	16,9%		13,1%	1/2
	Tussen beide	36,6%		34,3%	
	(Hoge) prioriteit	46,4%		52,6%	1/2
Openbaar vervoer	(Helemaal) geen prioriteit	10,0%		8,2%	
	Tussen beide	25,9%		21,5%	
	(Hoge) prioriteit	64,1%		70,3%	1/2
	<i>Leeftijd</i>	16-35j (1)	36-55j (2)	56-75j (3)	
Isolatie (dak, vloer, muur, ...)	(Helemaal) geen prioriteit	0,8%	2,4%	3,3%	1/3
	Tussen beide	11,1%	8,1%	11,8%	
	(Hoge) prioriteit	88,2%	89,5%	84,9%	
Hoogrendementsglas	(Helemaal) geen prioriteit	3,0%	2,9%	6,2%	2/3
	Tussen beide	20,6%	13,0%	13,2%	1/2, 1/3
	(Hoge) prioriteit	76,4%	84,1%	80,6%	1/2
Kamerthermostaat en thermostatische radiatorkranen	(Helemaal) geen prioriteit	13,8%	8,6%	13,1%	1/2
	Tussen beide	34,8%	31,3%	27,8%	
	(Hoge) prioriteit	51,4%	60,1%	59,1%	1/2
Isolatie van verwarmingsleidingen in niet- verwarmde ruimtes	(Helemaal) geen prioriteit	15,1%	9,5%	11,5%	1/2
	Tussen beide	33,7%	32,7%	30,5%	
	(Hoge) prioriteit	51,2%	57,7%	58,0%	
Aankopen van groene stroom	(Helemaal) geen prioriteit	7,4%	7,7%	16,6%	1/3, 2/3
	Tussen beide	24,3%	24,3%	22,9%	
	(Hoge) prioriteit	68,3%	68,0%	60,5%	1/3, 2/3
Zonneboiler	(Helemaal) geen prioriteit	6,8%	8,6%	19,9%	1/3, 2/3
	Tussen beide	28,8%	23,5%	28,8%	
	(Hoge) prioriteit	64,4%	67,9%	51,4%	1/3, 2/3
Zonnepanelen	(Helemaal) geen prioriteit	9,3%	10,7%	21,8%	1/3, 2/3
	Tussen beide	20,8%	21,8%	29,3%	1/3, 2/3
	(Hoge) prioriteit	69,9%	67,4%	49,0%	1/3, 2/3
Verwarmingsketel met hoog rendement	(Helemaal) geen prioriteit	5,0%	4,4%	10,0%	1/3, 2/3
	Tussen beide	23,7%	12,8%	18,3%	1/2, 2/3
	(Hoge) prioriteit	71,3%	82,8%	71,7%	1/2, 2/3
	<i>Leeftijd</i>	16-35j (1)	36-55j (2)	56-75j (3)	
Warmtepomp	(Helemaal) geen prioriteit	9,0%	7,9%	20,2%	1/3, 2/3
	Tussen beide	37,2%	27,0%	32,7%	1/2
	(Hoge) prioriteit	53,8%	65,1%	47,1%	1/2, 2/3
Lage-energiewoning/ passiefwoning	(Helemaal) geen prioriteit	8,3%	6,0%	13,4%	1/3, 2/3
	Tussen beide	19,7%	25,3%	30,3%	1/3
	(Hoge) prioriteit	72,1%	68,7%	56,3%	1/3, 2/3
Studie energieverbruik in woning	(Helemaal) geen prioriteit	13,4%	10,8%	21,9%	1/3, 2/3
	Tussen beide	37,1%	36,6%	32,3%	
	(Hoge) prioriteit	49,5%	52,6%	45,9%	
Openbaar vervoer	(Helemaal) geen prioriteit	10,8%	7,6%	9,1%	
	Tussen beide	20,4%	28,1%	21,4%	1/2, 2/3
	(Hoge) prioriteit	68,8%	64,2%	69,4%	
Zuinige personenwagens	(Helemaal) geen prioriteit	6,0%	6,0%	11,2%	1/3, 2/3
	Tussen beide	13,7%	20,6%	17,3%	1/2
	(Hoge) prioriteit	80,3%	73,4%	71,5%	1/2, 1/3

		Percentages						Significante verschillen
	<i>Opleiding</i>	Lager ond. (1)	Lager sec. (2)	Hoger sec. beroeps (3)	Hoger sec. algemeen (4)	Hoger onderwijs (5)	Univ. onderwijs (6)	
Isolatie (dak, vloer, muur, ...)	(Helemaal) geen prioriteit	1,2%	2,3%	2,8%	2,2%	1,7%	3,9%	
	Tussen beide	24,5%	8,4%	10,2%	7,7%	9,3%	5,6%	1/2-6
	(Hoge) prioriteit	74,3%	89,3%	87,1%	90,1%	89,0%	90,5%	1/2, 1/4-6
Hoogrendementsglas	(Helemaal) geen prioriteit	12,5%	1,7%	2,6%	3,2%	3,3%	5,1%	1/2-5
	Tussen beide	19,6%	17,1%	15,5%	12,8%	15,0%	16,2%	
	(Hoge) prioriteit	67,9%	81,2%	81,9%	84,0%	81,7%	78,7%	1/2, 1/4-5
Kamerthermostaat en thermostatische radiatorcranen	(Helemaal) geen prioriteit	19,6%	8,0%	6,7%	11,3%	12,9%	16,4%	1/2-3
	Tussen beide	23,0%	34,3%	35,9%	32,2%	30,1%	28,1%	
	(Hoge) prioriteit	57,3%	57,6%	57,4%	56,4%	57,0%	55,5%	
Energiezuinige wasmachine / droogkast / vaatwasser	(Helemaal) geen prioriteit	7,4%	7,4%	11,1%	10,9%	14,5%	17,0%	2/6
	Tussen beide	20,0%	23,7%	26,6%	29,5%	26,5%	30,7%	
	(Hoge) prioriteit	72,6%	68,8%	62,3%	59,7%	59,0%	52,3%	1/6, 2/6
Energiezuinige koelkast / diepvriezer	(Helemaal) geen prioriteit	8,7%	6,5%	10,2%	12,1%	13,4%	20,3%	2/6
	Tussen beide	18,6%	24,2%	25,5%	26,6%	27,1%	25,9%	
	(Hoge) prioriteit	72,7%	69,3%	64,3%	61,4%	59,5%	53,9%	1/6, 2/6
Zonneboiler	(Helemaal) geen prioriteit	18,1%	11,7%	9,6%	10,7%	10,2%	11,1%	1/2, 2/4
	Tussen beide	37,0%	20,6%	28,0%	30,4%	24,2%	21,6%	1/2-3, 1/5-6
	(Hoge) prioriteit	44,9%	67,7%	62,3%	58,9%	65,6%	67,3%	
Zonnepanelen	(Helemaal) geen prioriteit	26,8%	14,2%	9,2%	12,7%	10,3%	12,8%	1/2-5
	Tussen beide	31,0%	19,1%	26,8%	24,9%	23,2%	21,2%	
	(Hoge) prioriteit	42,2%	66,7%	63,9%	62,4%	66,4%	66,0%	1/2-6
Energiezuinige verlichting	(Helemaal) geen prioriteit	10,6%	10,5%	7,5%	9,6%	13,8%	20,4%	3-4/6
	Tussen beide	20,7%	18,2%	25,5%	24,8%	24,3%	27,4%	
	(Hoge) prioriteit	68,7%	71,3%	67,0%	65,6%	61,9%	52,2%	2/6
Verwarmingsetel met hoog rendement	(Helemaal) geen prioriteit	16,0%	7,4%	4,9%	4,0%	4,1%	7,5%	1/3-5
	Tussen beide	28,6%	15,2%	20,3%	17,3%	17,3%	11,7%	1/2, 1/6
	(Hoge) prioriteit	55,4%	77,4%	74,8%	78,6%	78,5%	80,8%	1/2-6
Warmtepomp	(Helemaal) geen prioriteit	21,8%	13,5%	11,8%	8,5%	9,3%	14,9%	1/4-5
	Tussen beide	34,9%	27,9%	31,3%	36,1%	32,3%	25,5%	
	(Hoge) prioriteit	43,2%	58,5%	56,9%	55,4%	58,3%	59,5%	1/2, 1/5
Lage-energiewoning/ passiefwoning	(Helemaal) geen prioriteit	12,9%	7,9%	8,1%	8,6%	8,0%	11,9%	1/2
	Tussen beide	35,3%	21,4%	29,7%	23,9%	25,4%	19,2%	1/2, 1/4-5
	(Hoge) prioriteit	51,9%	70,7%	62,2%	67,5%	66,5%	68,8%	
Zuinige personenwagens	(Helemaal) geen prioriteit	12,1%	5,4%	5,3%	8,1%	6,3%	11,3%	1/2, 1/4, 2/3, 3/4
	Tussen beide	25,9%	14,4%	25,9%	13,3%	18,8%	17,0%	1/2, 1/4
	(Hoge) prioriteit	62,1%	80,2%	68,9%	78,6%	75,0%	71,7%	
	<i>Regio</i>	Noord (1)		Brussel (2)		Zuid (3)		
Hoogrendementsglas	(Helemaal) geen prioriteit	4,9%		3,3%		2,3%		
	Tussen beide	17,1%		18,1%		11,7%		1/3
	(Hoge) prioriteit	78,1%		78,6%		85,9%		1/3
Kamerthermostaat en thermostatische radiatorcranen	(Helemaal) geen prioriteit	13,1%		12,9%		8,5%		1/3
	Tussen beide	33,8%		25,7%		28,0%		
	(Hoge) prioriteit	53,1%		61,5%		63,5%		1/3
Isolatie van verwarmingsleidingen in niet-verwarmde ruimtes	(Helemaal) geen prioriteit	14,4%		8,0%		8,2%		1/3
	Tussen beide	34,6%		28,3%		29,2%		
	(Hoge) prioriteit	51,0%		63,7%		62,7%		1/2, 1/3
Zonnepanelen	(Helemaal) geen prioriteit	15,6%		12,9%		10,0%		1/3
	Tussen beide	24,4%		22,7%		22,8%		
	(Hoge) prioriteit	60,0%		64,3%		67,2%		1/3
Lage-energiewoning/ passiefwoning	(Helemaal) geen prioriteit	9,6%		7,6%		8,1%		1/2, 1/3
	Tussen beide	28,7%		15,9%		20,4%		1/2, 1/3
	(Hoge) prioriteit	61,7%		76,6%		71,5%		
Studie energieverbruik in woning	(Helemaal) geen prioriteit	17,0%		7,5%		12,6%		1/2
	Tussen beide	34,7%		33,8%		37,3%		
	(Hoge) prioriteit	48,3%		58,7%		50,1%		
Openbaar vervoer	(Helemaal) geen prioriteit	9,8%		1,2%		9,5%		1/2, 2/3
	Tussen beide	25,2%		8,3%		24,3%		1/2, 2/3
	(Hoge) prioriteit	65,0%		90,6%		66,2%		1/2, 2/3

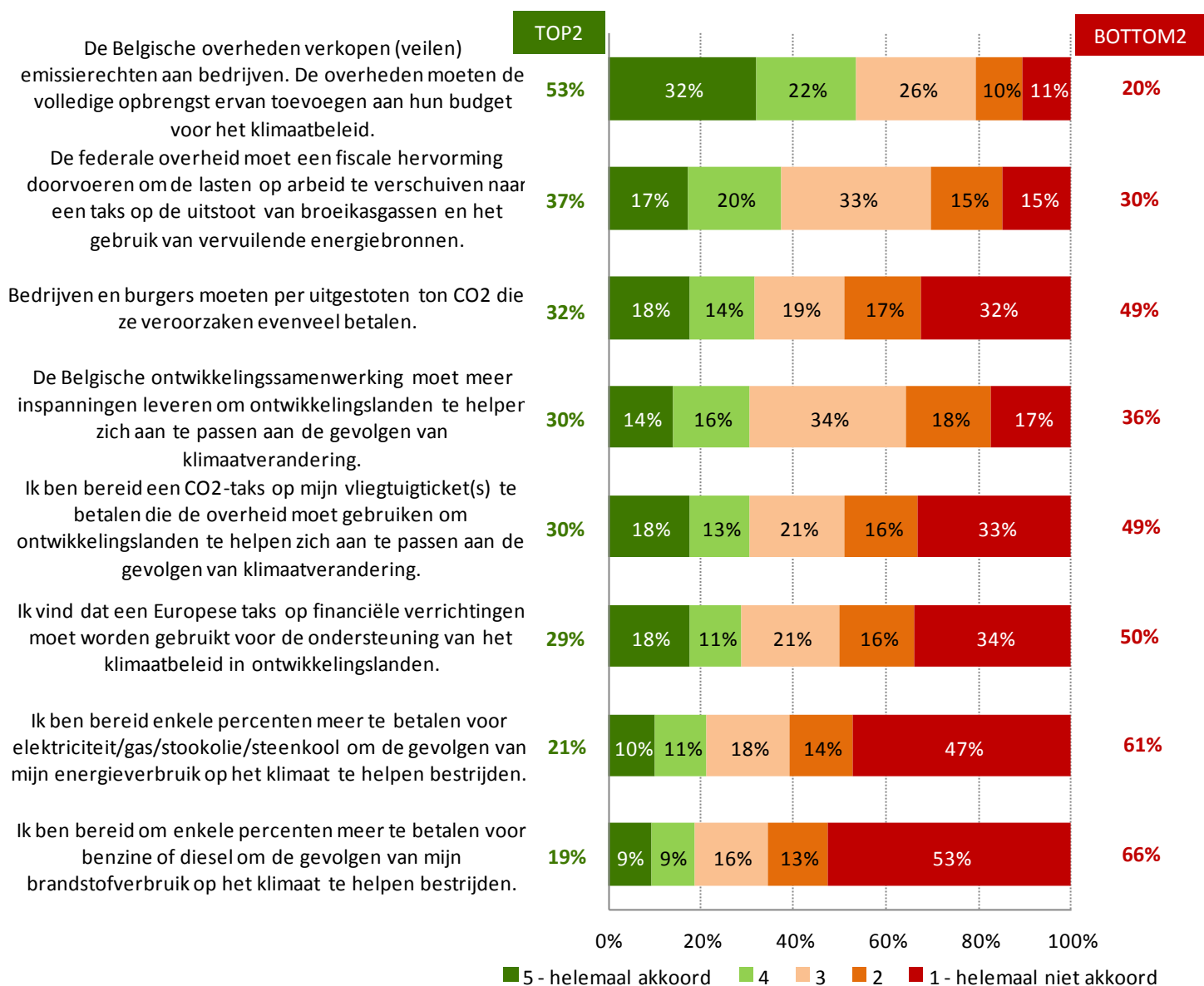
		Percentages				Significante verschillen
	<i>Urbanisatie</i>	5 centra (1)	Steden (2)	Kleine lok. (3)	Landelijk (4)	
Verwarmingsketel met hoog rendement	(Helemaal) geen prioriteit	6,8%	8,4%	7,3%	3,9%	
	Tussen beide	15,2%	17,5%	22,6%	15,9%	
	(Hoge) prioriteit	77,9%	74,0%	70,1%	80,2%	3/4
Warmtepomp	(Helemaal) geen prioriteit	15,2%	11,7%	13,4%	8,1%	1/4
	Tussen beide	32,6%	32,0%	32,9%	30,7%	
	(Hoge) prioriteit	52,2%	56,2%	53,7%	61,2%	
Openbaar vervoer	(Helemaal) geen prioriteit	7,2%	14,5%	9,0%	8,0%	1/2
	Tussen beide	15,4%	25,1%	27,3%	26,2%	1/2, 1/3, 1/4
	(Hoge) prioriteit	77,4%	60,4%	63,7%	65,8%	1/2, 1/3, 1/4

3.5.4.2 FINANCIËLE KLIMAATBELEID

Meer dan de helft van de respondenten (53%) gaat (helemaal) akkoord met de stelling dat de Belgische overheden de opbrengsten uit de verkoop van emissierechten volledig moeten toevoegen aan het budget voor het klimaatbeleid. Daarnaast blijkt dat een fiscale hervorming waarbij de lasten op arbeid verschuiven naar een taks op de uitstoot van broeikasgassen en het gebruik van vervuilende energiebronnen meer voor- dan tegenstanders kent (37% t.o.v. 30%).

Uit de resultaten blijkt verder dat de Belg eerder terughoudend is wanneer het erop aankomt een financiële bijdrage te leveren met betrekking tot de klimaatproblematiek. Maar toch zijn de resultaten die onder de grafiek verder gedetailleerd worden, bemoedigend.

Grafiek 34 – Vraag 15: In welke mate bent u akkoord met de volgende uitspraken?



Basis: alle respondenten (N=1510) – excl. 'missings'.

Het is interessant om vast te stellen dat de helft van de Belgen gekant is tegen de invoering van een koolstoftaks op vliegtuigtickets, maar dat 30% voorstander is van een dergelijke maatregel.

De meerderheid van de Belgen (61%) is niet bereid om enkele percenten meer te betalen voor elektriciteit / gas / stookolie / steenkool om de gevolgen van energieverbruik op het klimaat te helpen bestrijden. Meer dan één op vijf (21%) is hier echter wel toe bereid. Deze verhoging zou voor deze personen het vaakst tussen 2 en 5 euro mogen bedragen.

Twee Belgen op drie wensen niet meer te betalen voor benzine of diesel om de gevolgen van brandstofverbruik op het klimaat te beperken. 19% geeft echter aan hier wel toe bereid te zijn. De meerderheid van hen denkt daarbij aan een verhoging van 2 tot 5ct of 6 tot 10ct/liter.

Tabel 28: V15a, Met hoeveel €/maand mag uw factuur voor elektriciteit/gas/stookolie/steenkool dan toenemen?

Elektriciteit / gas / stookolie		
€/maand	N	%
1€ of minder	19	1%
2-5€	144	10%
6-10€	113	8%
11-20€	73	5%
21-50€	60	4%
meer dan 50€	16	1%
bedrag onbepaald / evt. bereid	123	9%
niet bereid meer te betalen	854	61%
TOTAAL	1.402	100%

Tabel 29: V15b, Met hoeveel cent/liter mag de prijs van benzine of diesel dan toenemen?

Benzine of diesel		
cent/liter	N	%
1ct of minder	19	1%
2-5ct	89	6%
6-10ct	90	7%
11-20ct	43	3%
21-50ct	45	3%
meer dan 50ct	15	1%
bedrag onbepaald / evt. bereid	176	13%
niet bereid meer te betalen	912	66%
TOTAAL	1.389	100%

Voor een analyse van de significante verschillen naargelang geslacht, leeftijd, regio en urbanisatiegraad, verwijzen we naar onderstaande tabel. Naar leeftijd zien we dat Belgen in de jongste leeftijdsgroep van 16 tot 35 jaar meer bereid zijn dan Belgen van 56 tot 75 jaar om enkele percenten meer te betalen voor hun energie- en brandstofverbruik als dit het klimaat ten goede komt. Voorts ijveren ze ook meer dan de oudste Belgen voor het toevoegen van de opbrengst van emissierechten aan het budget voor klimaatbeleid en moet de overheid de lasten op arbeid verschuiven naar een taks op de uitstoot van broeikasgassen.

Ook hoger opgeleiden zijn meer dan lager opgeleiden bereid om wat meer te betalen voor hun energie- en brandstofverbruik, alsook hun vliegtuigticket zodanig de gevolgen hiervan op het klimaat te bestrijden.

Naar regio blijken inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest meer bereid om meer te betalen voor hun energie- en brandstofverbruik dan Vlamingen en Walen. Bovendien zijn ze ook vaker van mening dat de Belgische ontwikkelingssamenwerking meer inspanningen moet leveren om ontwikkelingslanden te helpen zich aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering.

Tabel 30: V15, significante verschillen naar subgroepen

	Gemiddelde scores (schaal van 1 tot 5)			Significante verschillen
	Man (1)	Vrouw (2)		
Geslacht				
Ik vind dat een Europese taks op financiële verrichtingen moet worden gebruikt voor de ondersteuning van het klimaatbeleid in ontwikkelingslanden.	2,77	2,48		1/2
De Belgische overheden verkopen (veilen) emissierechten aan bedrijven. De overheden moeten de volledige opbrengst ervan toevoegen aan hun budget voor het klimaatbeleid.	3,64	3,44		1/2
Leeftijd	16-35j (1)	36-55j (2)	56-75j (3)	
Ik ben bereid enkele percenten meer te betalen voor elektriciteit/gas/stookolie/steenkool om de gevolgen van mijn energieverbruik op het klimaat te helpen bestrijden.	2,39	2,21	2,10	1/3
Ik ben bereid om enkele percenten meer te betalen voor benzine of diesel om de gevolgen van mijn brandstofverbruik op het klimaat te helpen bestrijden.	2,20	2,11	1,97	1/3
De Belgische overheden verkopen (veilen) emissierechten aan bedrijven. De overheden moeten de volledige opbrengst ervan toevoegen aan hun budget voor het klimaatbeleid.	3,58	3,66	3,37	1/3, 2/3
De federale overheid moet een fiscale hervorming doorvoeren om de lasten op arbeid te verschuiven naar een taks op de uitstoot van broeikasgassen en het gebruik van vervuilende energiebronnen.	3,19	3,13	2,96	1/3

	Gemiddelde scores (schaal van 1 tot 5)						Significante verschillen
	Lager ond. (1)	Lager sec. (2)	Hoger sec. beroeps (3)	Hoger sec. algemeen (4)	Hoger onderwijs (5)	Univ. onderwijs (6)	
Opleiding							
Ik ben bereid enkele percenten meer te betalen voor elektriciteit/gas/stookolie/steenkool om de gevolgen van mijn energieverbruik op het klimaat te helpen bestrijden.	2,05	2,01	2,09	2,16	2,48	2,82	1-2/5-6, 3/6, 4/5-6
Ik ben bereid om enkele percenten meer te betalen voor benzine of diesel om de gevolgen van mijn brandstofverbruik op het klimaat te helpen bestrijden.	1,63	1,99	1,97	2,13	2,24	2,66	1/4-6, 2-4/6
Ik ben bereid een CO ₂ -taks op mijn vliegtuigticket(s) te betalen die de overheid moet gebruiken om ontwikkelingslanden te helpen zich aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering.	2,56	2,46	2,69	2,59	2,86	3,04	2/5-6
Bedrijven en burgers moeten per uitgestoten ton CO ₂ die ze veroorzaken evenveel betalen.	2,81	2,33	2,58	2,75	2,76	2,96	1/2, 2/4-6
De Belgische ontwikkelingssamenwerking moet meer inspanningen leveren om ontwikkelingslanden te helpen zich aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering.	2,80	2,71	2,82	2,92	3,06	3,25	2/5-6
De Belgische overheden verkopen (veilen) emissierechten aan bedrijven. De overheden moeten de volledige opbrengst ervan toevoegen aan hun budget voor het klimaatbeleid.	3,53	3,33	3,52	3,52	3,68	3,85	2/5-6
De federale overheid moet een fiscale hervorming doorvoeren om de lasten op arbeid te verschuiven naar een taks op de uitstoot van broeikasgassen en het gebruik van vervuilende energiebronnen.	3,15	2,84	3,13	3,06	3,26	3,30	2/5-6
Regio	Noord (1)	Brussel (2)	Zuid (3)				
Ik ben bereid enkele percenten meer te betalen voor elektriciteit/gas/stookolie/steenkool om de gevolgen van mijn energieverbruik op het klimaat te helpen bestrijden.	2,27	2,55	2,08				2/3
Ik ben bereid om enkele percenten meer te betalen voor benzine of diesel om de gevolgen van mijn brandstofverbruik op het klimaat te helpen bestrijden.	2,13	2,57	1,93				1/2, 1/3, 2/3
Ik vind dat een Europese taks op financiële verrichtingen moet worden gebruikt voor de ondersteuning van het klimaatbeleid in ontwikkelingslanden.	2,49	3,06	2,78				1/2, 1/3
Bedrijven en burgers moeten per uitgestoten ton CO ₂ die ze veroorzaken evenveel betalen.	2,46	2,95	3,02				1/2, 1/3
De Belgische ontwikkelingssamenwerking moet meer inspanningen leveren om ontwikkelingslanden te helpen zich aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering.	2,91	3,25	2,83				1/2, 2/3

	Gemiddelde scores (schaal van 1 tot 5)				Significante verschillen
	5 centra (1)	Steden (2)	Kleine lok. (3)	Landelijk (4)	
Urbanisatie					
Ik ben bereid enkele percenten meer te betalen voor elektriciteit/gas/stookolie/steenkool om de gevolgen van mijn energieverbruik op het klimaat te helpen bestrijden.	2,46	2,26	2,15	2,11	1/3, 1/4
Ik ben bereid om enkele percenten meer te betalen voor benzine of diesel om de gevolgen van mijn brandstofverbruik op het klimaat te helpen bestrijden.	2,40	2,19	1,99	1,91	1/3, 1/4
Ik vind dat een Europese taks op financiële verrichtingen moet worden gebruikt voor de ondersteuning van het klimaatbeleid in ontwikkelingslanden.	2,87	2,60	2,43	2,62	1/3

3.5.5 Invloed van de overheid

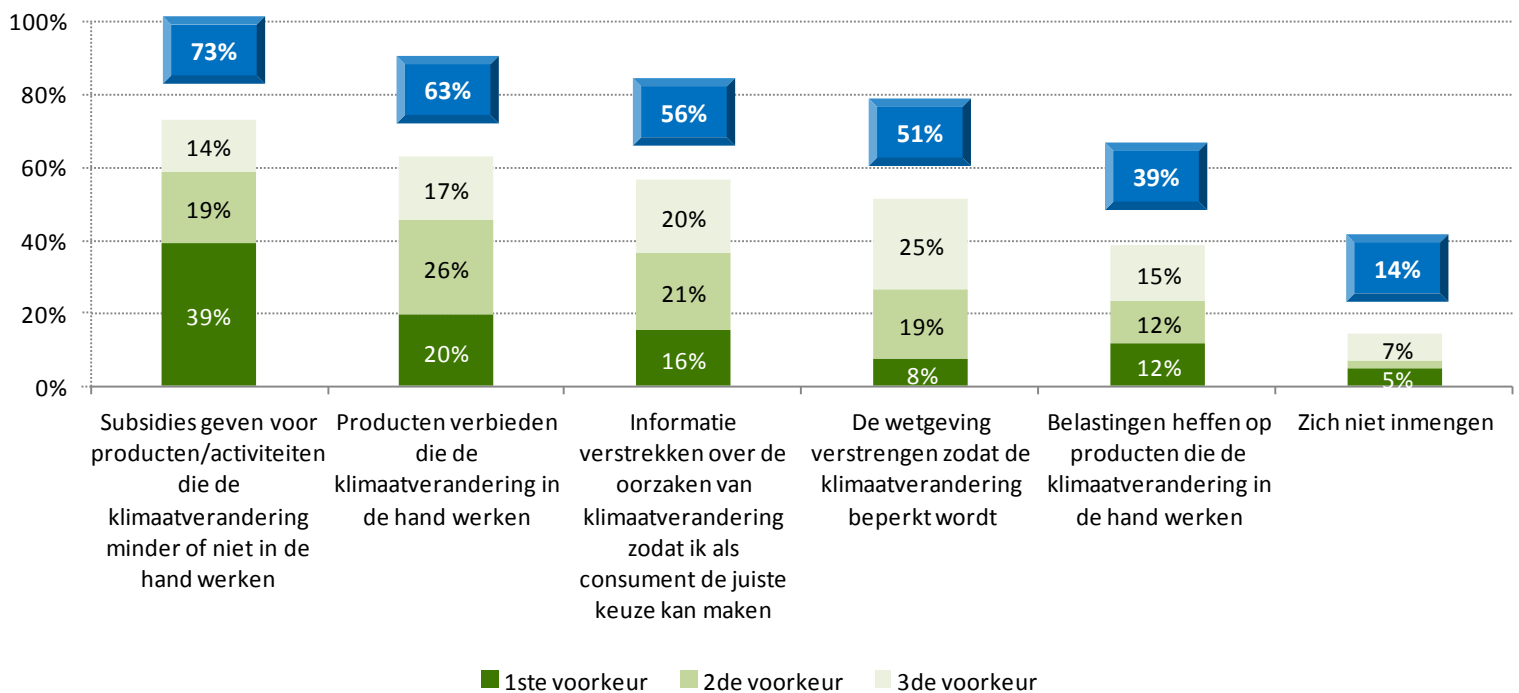
3.5.5.1 MAATREGELEN OM HET GEDRAG VAN BURGERS TE KUNNEN VERANDEREN

We legden de respondenten een aantal maatregelen voor die de overheid kan nemen om het gedrag van de burgers inzake klimaatverandering te veranderen. We willen weten welke maatregelen de voorkeur wegdragen.

Uit de resultaten blijkt vooreerst dat de grote meerderheid wel degelijk vindt dat de overheid maatregelen moet nemen om het gedrag inzake klimaatverandering te sturen. Immers slechts 14% van de ondervraagden meent dat de overheid zich niet moet inmengen.

De maatregelen die het meeste voorkeur wegdraagt betreft het geven van subsidies voor producten of activiteiten die de klimaatverandering minder of niet in de hand werken (73%). De top drie van meest populaire overheidsmaatregelen bestaat verder uit het verbieden van producten die de klimaatverandering in de hand werken (63%) en het verstrekken van informatie over de oorzaken van klimaatverandering zodat men als consument de juiste keuze kan maken (56%).

Grafiek 35 – Vraag 16: De overheid kan door de maatregelen die ze neemt het gedrag van de burgers inzake klimaatverandering proberen te veranderen. Welke van de volgende maatregelen zou uw voorkeur wegdragen?



Basis: alle respondenten (N=1510) – excl. 'missings'.

Onderstaande tabel toont dat vrouwen significant vaker de voorkeur geven aan subsidies, terwijl mannen vaker antwoorden dat de overheid zich niet moet inmengen. Beschouwd naar leeftijd, stellen we vast dat de oudste leeftijdscategorie vaker de voorkeur geeft op het heffen van belastingen of het zich niet inmengen, terwijl de jongste leeftijdscategorie subsidies of een verstrenging van de wetgeving verkiest.

Naar opleidingsniveau zien we in de eerste plaats dat de laagst opgeleiden (hoogstens diploma lager secundair onderwijs) minder voorkeur geven aan subsidies, maar verkiezen dat de overheid zich niet inmengt.

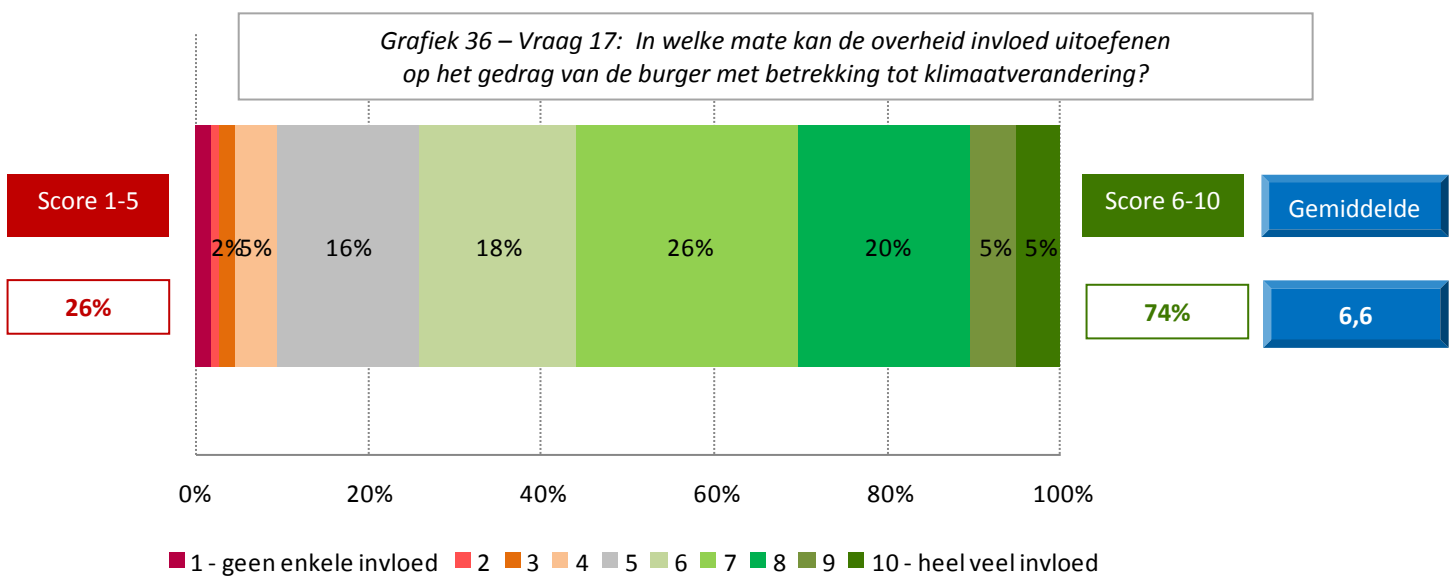
Tabel 31: V16, significante verschillen naar subgroepen

<i>Geslacht</i>	Percentages		Significante verschillen				
	Mannen (1)	Vrouwen (2)					
Subsidies geven voor producten/activiteiten die de klimaatverandering minder of niet in de hand werken	64,1%	75,8%	1/2				
Zich niet inmengen	16,3%	11,1%	1/2				
<i>Leeftijd</i>	16-35j (1)	36-55j (2)	56-75j (3)				
Belastingen heffen op producten die de klimaatverandering in de hand werken	30,7%	35,9%	44,6%	1/3, 2/3			
Subsidies geven voor producten/activiteiten die de klimaatverandering minder of niet in de hand werken	77,4%	70,7%	60,9%	1/3, 2/3			
De wetgeving verstrengen zodat de klimaatverandering beperkt wordt	56,6%	44,1%	45,7%	1/2, 1/3			
Zich niet inmengen	7,5%	13,0%	21,3%	1/2, 1/3, 2/3			
<i>Opleiding</i>	Lager ond. (1)	Lager sec. (2)	Hoger sec. beroeps (3)	Hoger sec. algemeen (4)	Hoger onderwijs (5)	Univ. onderwijs (6)	
Subsidies geven voor producten/activiteiten die de klimaatverandering minder of niet in de hand werken	58,8%	65,8%	71,0%	72,8%	75,3%	72,9%	1/2-6, 2/5-6
Zich niet inmengen	26,3%	15,9%	16,5%	11,9%	8,4%	10,8%	1/2-6
<i>Regio</i>	Noord (1)	Brussel (2)	Zuid (3)				
Belastingen heffen op producten die de klimaatverandering in de hand werken	38,3%	45,3%	32,1%	2/3			
Zich niet inmengen	15,3%	5,6%	12,6%	1/2			

3.5.5.2 INVLOED VAN DE OVERHEID OP HET GEDRAG VAN BURGERS

Aan de hand van een score tussen 1 en 10 kon men aangeven in welke mate de overheid invloed kan uitoefenen op het gedrag van de burger met betrekking tot de klimaatverandering. Een 10 betekent dat men vindt dat de overheid heel veel invloed kan uitoefenen op het gedrag, 1 betekent dat de overheid geen enkele invloed kan uitoefenen op het gedrag van de burger inzake klimaatverandering. Aan de hand van de tussenliggende cijfers kan men nuanceren.

We stellen vast dat bijna de helft van de Belgen (44%) aangeeft dat de overheid een matige invloed kan uitoefenen op het gedrag van mensen (6/10 + 7/10). Drie respondenten op tien (30%) vinden dat de overheid een sterke invloed heeft (> 7/10). Slechts 10% van de deelnemers aan het klimaatonderzoek beweert dat de overheid weinig tot geen invloed kan uitoefenen (< 5/10). De gemiddelde score op tien bedraagt 6,6.



Basis: alle respondenten (N=1510) – excl. ‘missings’.

Beschouwd naar de verschillende subgroepen, is de belangrijkste vaststelling dat de 16- tot 35-jarigen een significant hogere score toekennen voor wat betreft de mate waarin de overheid het gedrag van de burger kan beïnvloeden dan de 56- tot 75-jarigen.

Tabel 32: V17, significante verschillen naar subgroepen

	Gemiddelde scores (cijfer van 1 tot 10)						Significante verschillen
	16-35j (1)		36-55j (2)		56-75j (3)		
Leeftijd	6,76		6,58		6,38		1/3
Opleiding	Lager ond. (1)	Lager sec. (2)	Hoger sec. beroeps (3)	Hoger sec. algemeen (4)	Hoger onderwijs (5)	Univ. onderwijs (6)	1/4-6
	6,06	6,49	6,52	6,58	6,86	6,89	
Urbanisatie	5 centra (1)		Steden (2)	Kleine lok. (3)	Landelijk (4)		3/4
	6,68		6,61	6,35	6,69		

3.6 Informatie en communicatie

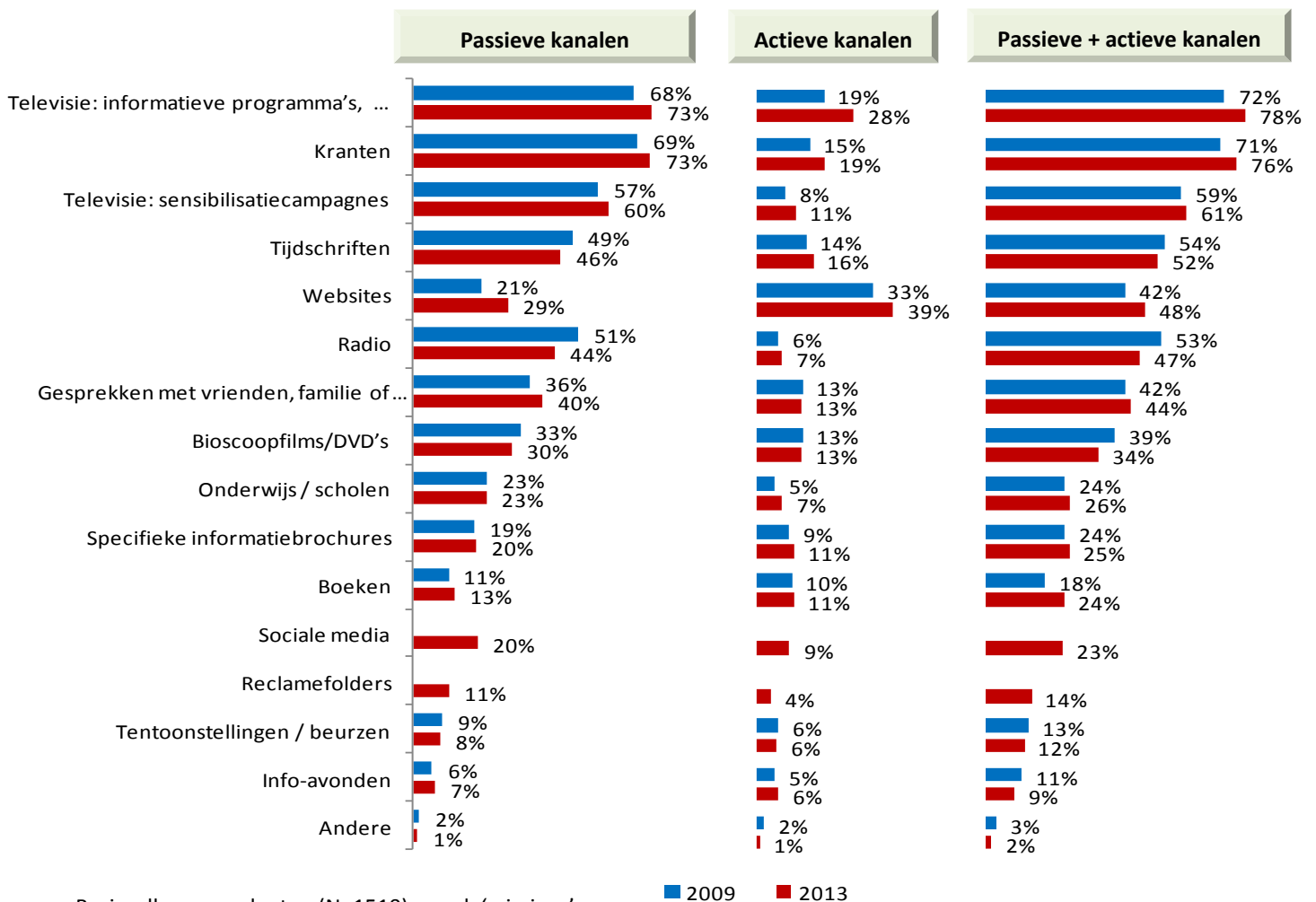
Binnen dit hoofdstuk gaan we dieper in op de informatiekanaalen via dewelke de Belgen zich informeren over de klimaatverandering. Daarnaast staan we stil bij de informatiekanaalen die ze gebruikt hebben om zich te informeren over de financiële steun (belastingvermindering of premies) toegekend door de overheid voor investeringen in een aantal energiebesparende technieken.

3.6.1 Informatie over de klimaatproblematiek

3.6.1.1 INFORMATIEKANALEN

In de vragenlijst werd er gepeild naar de informatiekanaalen via dewelke de Belgen informatie ontvangen over klimaatverandering, zonder er zelf actief naar op zoek te gaan. Daarnaast werd er gevraagd welke informatiekanaalen ze gebruiken om zelf bewust informatie over dit probleem op te zoeken. Onderstaande figuur geeft in eerste instantie de passieve kanalen weer en vervolgens de actieve kanalen. De rechtse grafiek geeft een overzicht van de mate waarin een bepaald kanaal in totaliteit werd gebruikt (dus zowel actief als passief).

Grafiek 37 – Vraag 9A+B: Via welke kanalen heeft u zich tot nu toe over klimaatverandering geïnformeerd?



Basis: alle respondenten (N=1510) – excl. 'missings'.